

A FÜLEMÜLE ERDEI ÓVODA TÁBOR 20 ÉVE

Bevezető

Erdei óvoda történetünk 1991-re tekint vissza, amikor a 11.számú óvodai intézmény vezetői megbízatását Csontos Sándorné szaktanácsadó nyerte el szakmai programjával. Az intézmény nevelőtestületével nagy érdeklődéssel tekintettünk az „erdei óvoda megalakítása” gondolatai irányába, hiszen ilyen program még nem létezett Szolnok megyében és az ország területén is csak 1-1 működött. A környezeti nevelés 1986-tól folyamatos változáson ment keresztül. Óriási eredménynek számított, hogy foglalkozást szervezhettünk az udvarunkon. Egyszerű megfigyeléseket végezhattünk és a környezetvédelem is megjelent az óvodák életében, de egy „távolabbi helyszínen napokat eltölteni” lehetőség igazi szakmai kihívást jelentett. Nevelési értekezletünk meghívott vendége volt Labanc Györgyi, a Kékcinke Oktató Központ vezetője.¹ Megjelenítette előttünk az Erdei óvoda programjuk csodálatos világát, melyben a gyermekekkel együtt játszva lehet felfedezni a természetet. Ő is megérezte velünk, hogy mire lehetünk képesek, milyen világ tárulhat ki előttünk! Még ennyi év távlatából is újra érzem azt a jól eső izgalmat, amely végig vitt minket az innovációs utunkon.

Szakmai programunk indítását az 1992-1993-as nevelési évben már intézményvezető helyettesként kezdtem meg. Olyan vezető mellett dolgozhattam, aki képesnek tartott minket a megvalósításra, szakmai hitelességgel segítette munkánkat.

A megfogalmazott célunk : az erdei óvoda program létrehozása és indítása, napközi (7.30-16.00) táborozás jelleggel. A mi nevelőtestületünk nem tudott azonosulni azzal a gondolattal, hogy óvodás korú gyermekeket éjszakára elszakítsunk a szüleiktől. Számukra érzelmi biztonságot jelent este haza térni a megszokott környezetbe és a szülőktől elszakadást sem lehet elvárni tőlük. Lokálpatrióta szemléletünk pedig nem engedte, hogy más területre menjünk, amikor Szolnok kivételes természeti értékei fontosak számunkra. A tervezés megkezdésekor hamar szembesültünk azzal a ténnyel, hogy konkrét adatokra és információkra van szükségünk. Meg kell tudjuk, van-e igény a programunkra, hol tartunk most, hová szeretnénk eljutni és milyen lehetőségeink vannak. Így kezdtük el megtervezni méréseinket és elemzéseinket.

Helyzetkép:

	Jelen	lehetőségek meghatározása	jövőkép
szülői háttér	átlagos szociokulturális háttér, lakótelepi kis lakások, mozgás szegény környezet	támogató szülői közösség, eltérő anyagi erőforrás	minden gyermek számára egyenlő hozzáférés biztosítása

¹ Kékcinke Oktató Központ, Fővárosi Gyakorló Óvoda

gyermekek jellemzői	Nagy mozgásigény, a gyerek 65%-nál a vizsgálati eredmények a tartási és testi problémákat	egész napos szabadlevegőn tartózkodás és motiváció kialakítása	minden óvodásunk részt vehessen az erdei tábor programjában
nevelőtestület készsége	lelkes és innovatív, természetismereti tudás hiányos, a táborozáshoz szükséges ismeretek hiányosak	önképzés és képzési lehetőségek keresése, szakemberek meghívása a tapasztalati tanuláshoz, helyismeret megszerzése	minden óvónő rendelkezik a táborozáshoz szükséges szakmai ismerettel jól képzett nevelőtestület és felkészített daduskák
eszközrendszer	semmilyen felszereléssel nem rendelkezünk, amely a tábori élet szervezéséhez szükséges	pályázati lehetőségek és támogatók megkeresése	minden gyermek számára tudjunk felszerelést biztosítani, egyenlő esélyeket teremtsünk
helyi adottságok a táborozáshoz	a Tisza liget és a NEFAG parkerdő	A Gyermek és Ifjúsági Alapítvány támogatása, táborhely biztosítása	több csoportunk számára lehetőségek keresése

A helyzetelemzés segítségével meghatároztuk feladatainkat:

- A szülők tájékoztatása és bevonása a program megvalósításába
- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, hogy milyen erdei ovi programon vehetnek részt
- A nevelőtestülettel a helyszín kiválasztása, növény és állatvilágának megismerése
- Pályázati úton a feltételrendszer megteremtése
- Erdei óvoda program tervezése és bemutatása

Az erdei óvoda program elkészítése során már konkrét területeket emeltünk ki, amelyek fejlesztése a program alap pillére lett az elkövetkezendő időszakban:

- környezeti nevelés területének fejlesztése annak érdekében, hogy az egész éves nevelőmunka kiteljesedését jelentse az erdei oviban való részvétel a gyermekek számára
- az egészséges életmód szokásrendszerének fejlesztése, a gyermeki jártasság szintjének kialakítása, a megváltozott feltételrendszerre felkészülés
- a táborban való részvétel, a kiválasztás szempontjainak összeállítása és elfogadtatása

A környezeti nevelés területét munkaközösségi foglalkozások keretében kezdtük el feldolgozni. Az elméleti felkészülés mellett kiemelt szerepet kapott a helyszíni

tapasztalatszerzés. Rácsodálkoztunk a természet szépségeire, kincseire. Megtanultunk eligazodni, tájékozódni, biztos helyismeretet szerezni a Tisza ligetben. Növényhatározót készítettünk a gyűjtött kincsekből és egyre több kollegát érintettünk meg élményeinkkel. Akkor még nem tudtuk, hogy csapatépítő tréningen vagyunk és szervezetet fejlesztünk. Nagyon sok dolgot még ösztönösen valósítottunk meg, majd egyre tudatosabbá vált tevékenységünk. Kialakult kis csapatunk, akikkel felvállaltuk a tábor szervezését és megvalósítását. Meghatároztuk, hogy 26 gyermekkel és 4 óvónővel tudunk biztonsággal elindulni. Lehetőséget teremtünk a gyermekek számára, hogy mikrocsoportos foglalkozásainkon óvó nénit és csapat társakat választhassanak. Óvodánk több csoportjából jelentkeztek a 4,5,6 éves korú gyermekek. Szülői értekezleten tájékoztattuk az érdeklődő szülőket a várható eseményekről, a gyermekek részvételének szempontjairól, melyek alapján hamar megtelt táborozni vágyókkal a csoportunk.

Szempontjaink a szülők és a kollegák számára (a gyermekekre vonatkozóan):

- szívesen tartózkodik a szabadban
- bekapcsolódik a környezeti játékokba és tevékenységekbe
- szeret vizsgálgatni, elmélyülten keresgél
- nem fél és idegenkedik a növényektől és az állatoktól
- az óvoda dolgozóit elfogadja és kontaktust teremt velük

Pályázati és támogatói segítséggel minden gyermek részére biztosítani tudtuk a felszerelést:

- erdei ovis logóval ellátott hátizsákot, kulacsot, sapkát
- polifoamot, kispárnát és hálózsákot
- a vizsgálgatáshoz nagyítót, távcsöveket és gyűjtőzsákot.

A szülők az egyéni felszerelést esőkabattal és gumicsizmával egészítették ki és tartalék ruházattal a biztonság kedvéért. A gyermekek egyéni tisztasági felszereléseiket használták, megtanulták önállóan hozni és vinni magukkal.

A Tisza ligetben a Gyermek és Ifjúsági Alapítvány táborában kaptunk külön foglalkoztató helyiséget, ahol elhelyezhettük felszereléseinket. A gyerekek rajzolhattak füzetükbe és rossz idő esetén megmelegedhettünk. A gyermekek számára meglepetést tartogattunk a táborozás első napjára, egyedi logókat festettünk az új pólókra, amivel megajándékoztuk őket. Saját emlékeinkből merítettük a táborozáshoz kapcsolódó zenei élmények iránti szeretetet és „erdei ovi induló” dalt és dalos, verses gyűjteményt vittünk magunkkal minden napra. Az összetartozás érzését erősítettük és biztonságérzetet alakítottunk ki a jól megtervezett szakmai programmal, gyermekszeretettel és a természet iránti elkötelezettséggel. Leírhatatlan izgalmakkal telített szülői, gyermeki és óvónői csapat kelt útra 1993. június 3-án. Vezetői kísérettel és kamerával felszerelt szülő jelenlétével vette kezdetét a program indítása. Nem volt időnk kideríteni, hogy ki izgul jobban, mert hamar elterelődött a figyelmünk és éltük felfedezésre váró mindennapjainkat. Fújhatott a szél, eshetett az eső, akkor és ott, abban is megtaláltuk a szépséget és rácsodálkoztunk az előttünk kitaruló világra.

Saját készítésű étrendünket a táborban készítették el és kedves fogadtatás mellett fogyaszthattuk el az étteremben. A testi és szellemi táplálékunk mellett a komfortérzetet növelte a szabadban, az általunk kiválasztott „mi fánk” alatti mesélés és alvás. A szabad játék perceit sok mozgással és versenyjátékkal, testedzéssel egészítettük ki. Minden óvónőnek volt saját szervezésű programja, a szerepek tartalommal teltek meg. Mindig tudtuk a mikrocsoportos tevékenykedtetés során is, hogy ki vezeti, ki felügyel a szervezésre és a gyerekek élvezettel választottak óvó néniket maguknak. A rét világának felfedezéséhez madártani ismereteink pótlására egy madarász szakembert hívtunk vendégségbe, aki többnyire minket felnőtteket tanított. Hamar rájöttünk, hogy hiányosságainkat pótolni tudjuk módszertani tudásunkkal és a gyermekek számára a rácsodálkozás és a cselekvéses tapasztalatszerzés sokkal többet ér a könyvből nézegetés helyett. Mi „elbújtunk” a madárlesen és próbálkoztunk a távcsövekkel felfedezni a madarakat akkor is, ha nem tudtuk mindnek a nevét. Az 1993. június 7-i pásztorúzzal egybekötött táborzárásunkon megosztottuk élményeinket a szülőkkel és kollégáinkkal. Minden gyermek kapott lehetőséget élményeiknek, rajzos emlékeinek megörökítésére és bemutatására. Szüleiket elkísérhették kedvenc, vagy titkos helyükre. A táborban található „kincsek” ajándékot készítettünk részükre az első táborozás emlékére és bízunk benne, hogy sikerült maradandó élményeket szerezniük, úgy, mint nekünk felnőtteknek. Az első erdei oviban kollegáim voltak: Koromné Kerekes Eszter, Tóthné Szurmay Zsuzsanna és Baliné Tátrai Terézia óvónők. Elkészítettük az első módszertani filmünket, melyet a Megyei pedagógia Intézet környezeti továbbképzéseiben és a megyében számos nevelőtestületi értekezleten előadások kiegészítéseként mutattunk be Csontos Sándorné szaktanácsadó, intézmény vezetőmmel. Az első táborozási élményeink pezsdítően hatottak nevelőtestületünk tagjaira és igazi kihívást jelentett számukra bekerülni a „csapatba”. A környezeti foglalkozások rendszerébe beépültek

a vizsgálódás, a felfedezés és az élmények útján történő tapasztalatszerzési lehetőségek módszerei.

Innovációs fejlesztéseink eredményeként 1996-ban jelet meg első módszertani füzetünk a Soros Alapítvány támogatásával : Környezetünk felfedezése I. címmel.²

Megjelent az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ONAP) , majd 1998-ban kidolgozták a Környezeti Nevelés Stratégiáját .Egyre jobban előtérbe került a környezeti nevelés szerepe és a környezetvédelem mellett megjelent a fenntarthatóság pedagógiájának fogalma, ami csak sokkal később épült be a gyakorlati életbe. „*A környezeti nevelés igazi terepe a szabad természet*”³ ! Ez a gondolat a mi hitvallásunkat közvetítette. Egyre többen kapcsolódtak be az erdei óvoda programba óvodánkból is és még mindig megőriztük a négy óvónővel történő mikro csoportos foglalkoztatás formáját. Folyamatos pályázati támogatással bővítettük eszközkészletünket és pótoltuk az amortizálódás miatti készleteinket. Már az óvónéniknek is jutott esőkabát és hátzsisák, a mintakövetés nagyon nagy szerepet tölt be a folyamatban. Amilyen érték közvetítés történik a felnőtt részéről, olyan modellkövetés várható el a gyermekektől. A családok életébe is folyamatos változásokat vittek be gyermekeink, olyan technikákat sajátítottak el a szülők, amelyeket ők még nem tanultak. Kirándulni és felfedezni indultak el a városunk nyújtotta szebbnél- szebb természeti környezetbe. Megjelent az aktív szülői réteg, akik bekapcsolódtak az óvodai eseményekbe és igényelték a közös tevékenységeket. Egyre többen választották óvodánkat, szívesen hozták hozzánk gyermekeinket és kapcsolódtak be a játszóházi tevékenységekbe.

A Helyi Nevelési Program készítésekor biztosak voltunk benne, hogy a nevelőtestülettel a közösen kialakított értékek mentén saját, környezetbarát programot készítünk . Az 1999-es év fordulópontot jelentett óvodánk életébe. Az intézményi összevonások eredményezték, hogy egy óvoda lett a két külön programmal működő óvodánkból. A név választás is gondot jelentett, hiszen senki nem szeretett volna a kivívott értékeiről lemondani. A testület kompromisszum készsége eredményezte az új utak keresését és a fennmaradásunkat. Bebizonyosodott, hogy innovációs hajlandóságunk még mindig töretlenül működik és a közös értékpontok mentés találtuk meg új nevünket, mely az összetartozást és az elfogadást közvetíti. Hétszínvirág óvoda elnevezéssel és a III-as számú Óvodai Igazgatóság tagóvodájaként kezdtük meg bővíteni az erdei óvoda programunkat. A Nevelőtestület tagjai már felkészülten várták a lehetőséget , a szakmai kihívást, hogy bekapcsolódjanak a programba. Helyi Nevelési Programrészünket kiegészítettük azzal a megfogalmazással és gyakorlattal, hogy a „minden nagycsoportos óvodásunk erdei óvoda programban vehet részt”. Az erdei óvoda táborvezető tagjai segítették az első csoportok indulását, a csoportos óvónők mellett.

Teljes alkalmazotti kör részvételével szerveztünk képzéseket, terepgyakorlatokat, melyeket már tudatos szervezetfejlesztési elemként terveztünk és valósítottunk meg. A daduskák is megtanulták a természetben való tájékozódást. A környezetvédelmi szabályokat, melyeket közös érték elemként állítottunk fel és építettünk be a programunkba egyre ügyesebben

² Csontos Sándorné, Telekné Karakas Szilvia, 1996. Környezetünk felfedezése

³ Victor András: Réce Füzetek 5. Óvodások környezeti nevelése

közvetítették a gyermekek és a szülők felé. Csoportos daduska néninek lenni és az erdei oviba eljutni elismerésnek számított. Nagy segítséget jelentettek az óvó nénik mellett a gondozási feladatok „felvállalásában”. Minden gyermek ruházatát, felszerelését nyomon követték. Segítették a hátizsákokban való eligazodást és az eszközhasználatot. Étkeztetések alkalmával elkészítették a tízórait és az uzsonnákat. Az óvónők a szakmai program megvalósítását gyakorolhatták a táborvezetővel mikrocsoportos formában és önállóan.

Nagy előrelépést jelentett számunkra, hogy már nem jelentkezés és kiválasztás alapján kellett „megküzdenünk” a létszámmal. Egy jól szabályozott folyamat által és az óvónők felkészültségének köszönhetően elkerültük a lelki sérüléssel járó „ütközéseket”, mert a program elismertségével egy időben, a létszám emelkedés is természetes velejáróként jelent meg. A 26 fős gyermeklétszám már nem volt elég, a jelentkezők száma többszörös volt és egyre több magatartási problémával küzdő gyermeket szerettek volna kiemelni a csoportokból.

A befogadás számunkra azt is jelentette, hogy az -az óvó néni, akinek a csoportjába jár egy kevésbé érdeklődő gyermek, sokkal hamarabb tudja motiválni, vagy bevonni őt a tevékenységekbe. Nem kis feladat volt saját szokásainkat, határainkat leküzdeni, hogy már nemcsak a „kiválasztott”, érdeklődő gyermekekkel tevékenykedünk. Az átállás folyamatában előfordultak más zökkenők is, amivel meg kellett küzdenünk a mindennapokban. Újra kellett kezdeni egy nagyobb szülői közösség bevonását és aktivizálását. Motiválttá és érdekeltté kellett tenni őket, hogy megismerjék, elfogadják és aktív részesei legyenek az erdei ovi programnak. Meg kellett tapasztalniuk például, hogy az esőkabát szükséges kellék és a gyermekük veszi hasznát és az esőben történő felfedezés milyen tapasztalatokat rejt egy gyermek számára. Az óvó nénik az egészséges életmód szokásrendszerének tervezésénél és értékelésénél ismerték a kitűzött célt és gyermekenként nyomon követhették a várható feladataikat. A sikerélmény igazán akkor jutott közel a kollegákhoz, amikor partner intézményeinktől visszajelzést kaptunk óvodásaink iskolai alkalmasságáról, készségeik, képességeik szintjéről : *„Önállóságukkal, feladatértésükkel és eszközhasználatukkal már az első napokban megmutatják, hogy honnan érkeztek. Nagyon érdeklődőek és szeretik a folyamatos tevékenykedést.”*⁴

A Helyi Nevelési Programok módosítása újabb mérföldkő lett életünkben. Két különböző helyi nevelési programmal működött óvodánk, de mindenki a környezetbarát programmal szeretett volna dolgozni. Nagyon határozottan közvetítették kérésüket felém és az Igazgató Asszonyunk felé: szeretnének élni azzal a lehetőséggel, hogy kilépnek az adaptált óvodai programból és szeretnék, ha együtt fejlesztenénk tovább az erdei óvoda programot, melyben aktív résztvevőként vennének részt.

Kérésüket tiszteletben tartva tettük meg a szükséges módosításokat és az önálló Környezetbarát Óvodai Programmal dolgoztunk tovább. Minőségügyi folyamat segítségével a 7s Modellel⁵ történt meg helyzet elemzés és szervezet fejlesztése. Újra tudatos tervezéssel indultunk el az innováció útján. Megkezdődtek a szakirányú képzések egyre több új tudással

⁴ Partner intézményekkel készített interjú 2004.

⁵ Comenius II-es modell

rendelkeztünk több területen , de a külső világ tevékeny felfedezése kihívásokat tartogatott a számunkra. A Zöld Óvoda Cím elnyerésére kidolgozott szempont rendszert kitöltve 2005-ben értékeltük, amely 3 évente kerül megújításra, önértékelésre készítve az intézményeket, hogy törekedjenek a fenntartható fejlődésre és a környezet tudatosságra.

Az önértékelések mentén és az előző fejlesztési szakasz eredményeinek felhasználásával kezdtük meg az erdei óvoda programunk újabb bővítését és fejlesztését.

Munkaközösségi foglalkozásokon belül és terepgyakorlatokon történt meg a belső tudás átadása . Újabb kollegák lettek táborvezető mentorok, akik segítségével újabb csoportok bevonására került sor. A zökkenőmentes átállás és a helyzetelemzések segítségével pozitív irányba indítottuk el a továbbfejlesztést.

Kidolgozott mérőeszköz segítségével kezdtük el a sikerkritériumok meghatározása mellett a program beválás vizsgálatát. A folyamatban három éves fejlődést tudunk nyomon követni: a gyermek egyéni fejlődése vonatkozóan és a csoport viszonylatában.

6 A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MÉRÉSE

	<u>Az egészséges életvitel szokásait:</u>			<u>A fenntartható fejlődést segítő technikákat:</u>			<u>A környezetvédelmi szabályokat:</u>		
	kis	középs ő	nagy	kis	középs ő	nagy	kis	középső	nagy
1									
2									
3									
4									

A mérési eredmények segítségével összesített képet kaptunk arról, hogy alkalmazott módszereink mennyire eredményesek . A szülői elégedettség vizsgálata kiemelkedő eredményeket tükrözött, szöveges értékelések érkeztek az óvónőink szakmai hitelességére és élményorientált programunkra .

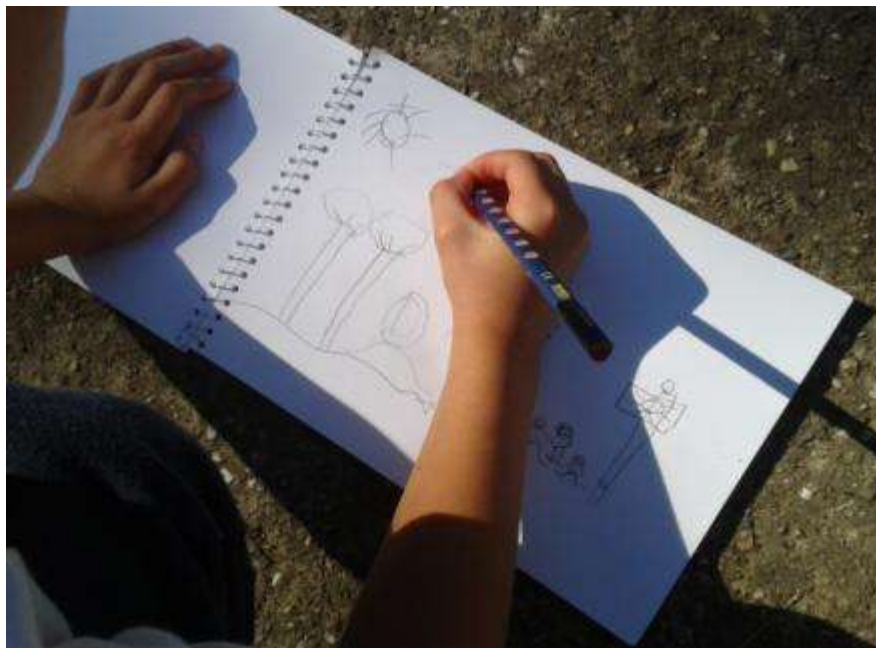
A második Zöld Óvoda pályázat elkészítésekor már egy önálló programként működött az erdei ovi programunk. Kidolgozott projekttervvel, munkaköri feladatokkal, piaar és tájékoztató anyagokkal.

Újabb mérföldkőhöz értünk, amikor az évente egyszer induló erdei ovit őszi programmal bővítettük ki, amely folyamatosan került bevezetésre 2007 szeptembertől

⁶ A környezettudatos magatartás mérés részlete

kezdődően. A folyamatosság elvét megtartva először csak három, majd négy, végül egy teljes hétre egészült ki a táborozás ideje. Az őszi program indítása azt jelentette, hogy már volt olyan csoportunk, ahol még csak középsős korúak voltak a gyerekek, de a szocializáció fejlődése új utakat nyitott meg előttünk. A szocializáció intenzív szakaszában erősítettük az összetartozás érzését és a mi tudatot.

Az őszi kincskereső túrák és élmények lendületet biztosítottak a kollegák számára. Egy teljesen új évszak rejtelseit fedezhettük fel történetünkben. Más időjárásról és hőmérsékletről szerezhettünk tapasztalatokat. Újabb viszonylatokat érzékelhettünk és észlelhettünk. Az időjárási megfigyeléseink vidám kisállat gondozással bővültek a vadasparki terület megnyitásával. A régi népi megfigyelések teljesen új területekkel egészültek ki. Sok humort és újabb élményeket teremtve számunkra. Megmaradt a felkészülés, és a megszokott rutin nem lépett be a folyamatunkba. A kihívásoknak megfelelés frissen tartotta csapatunkat és újabb tervezőmunkára ösztönözte nevelőtestületünket. Azt az elvet tudtuk megvalósítani, amely segítségével a gyermekek az évszakok változásait folyamatosan nyomon követhetik. Egy adott terület változásait nemcsak megtapasztalhatják, de élményeiket erdei ovis füzetükbe lerajzolhatják és megőrizhetik.

A megállíthatatlan változások folyamatában az eszközkészlet, a feltételrendszer fejlesztése is elengedhetetlen feladatunk lett. Pályázatok segítségével a táborozáshoz szükséges felszerelések számát 30 főről kiegészítettük 60 főre. Mozgásba lendült az ovink, a szorongást, a visszaszoktatást felváltotta az új élményekre készülődés. Egy héten egyszerre már kettő csoport mehetett a Tisza ligeti erdei oviba. A szeptember hónap átalakult egy szocializációs helyzetekkel, összetartozást erősítő szép érzelmekkel teli időszakká. Az oviba érkező kicsik tágra nyílt szemekkel csodálkoztak az erdei ovis pólóban vidáman induló nagyokra. Maguk vehették birtokba az egész ovit és egy hét elteltével már délután figyelték a visszaérkező gyerekek hangját mikor hallják meg. A testvér gyerekek megtanulták a fülemüle erdei indulót és keresgéltek testvéreik hátizsákjában, ugyan milyen kincseket is rejt.

Természetes volt számunkra, hogy a folytatás már a téli erdei ovi programról szólt: ne hagyjuk ki, éljünk azzal a lehetőséggel, amit teremtettünk! Szervezzük meg és készítsük el az újabb évszak terveit. Gyűjtsük össze tapasztalatainkat és teljesebben ki programunk egy biztosan működő felmenő rendszeré. A mi óvodánkba bekerülő szülők és gyerekek tudják előre, milyen lehetőségeket teremtünk a számukra. A 2010-ben történő helyi nevelési programok módosításába közös döntés alapján azt rögzítettük, hogy a Fülemlüle Erdei Tábor Programunkat 4 - 7 éves korú gyermekek részére szervezzük meg minden évszakban

Programunkkal egyenlő hozzáférést biztosítunk minden gyermek számára. Megteremtettük a a minőségi nevelés alapjait és biztosítjuk az ehhez való jogot. Alkalmazzuk az élmény és a projektpedagógiai módszereket és saját módszertani segédlet színesítjük tevékenységeinket.

A Szolnok Városi Óvodák Igazgatójától, Ferenczné Teleky Éva kaptunk lehetőséget arra, hogy 2009-ben feltöltsük „jó gyakorlatunkat” az Educatio Szolgáltatói kosarába: Fülemlüle Erdei Óvoda Tábor program elnevezéssel.

Kidolgozott és minőségügyi folyamatokkal szabályozott programunk már tartalmazza azokat a formai elemeket is, amelyek biztosítják a fenntarthatóságot és a program további fejlesztéseit. A táborozás feltételrendszere és tartalmi elemei mellett megtalálható a Krónikás füzetünk, amelybe a gyerek által közösen kiválasztott élmények kerülnek. A táborozás helyszíneihez kapcsolódó projekt terveket, térképet és azt a Zöld Titok Szerződést, amelyben

megfogadtuk, hogy megtartjuk értékeinket. Az óvónői attitűd vizsgálatától a gyermek elégedettség mérésig minden folyamatszabályozás szerint működik.

Öko-óvodai programmal dolgozó, elő minősített referencia intézmény lettünk 2010-ben .

Összegzés:

Hosszú utat tettünk meg, de jó érzés volt újra végig menni azon az úton, ahol nem egyedül, hanem sok társsal, izgalmas kalandokkal és felejthetetlen élményekkel tölthettünk.

Nagy szeretettel köszöntöm nevelő társaimat a 20 éves évfordulónk alkalmából, akikkel együtt haladhattunk és akik soha nem hátra, hanem előre tekintettek.

Rengeteg gyermeki öröm és szeretet kísért minket, akik soha nem engedték elfelejteni, hogy ő értük tesszük, amit még mindig szeretettel teszünk.

Hálával tölt el az érzés, hogy 20 éves vezetői pályámon Csontos Sándorné mellett indulhattam el és még mindig fejlődik, halad előre a programunk.

A köszönöm azoknak a támogatóinknak a 20 éves hűséges, kitartó támogatást, akik végig mellettünk álltak, a Gyermek és Ifjúsági Alapítvány vezetőinek. Mi mindig csak kértünk és megjelentünk egyre több és több gyermekkel, de még a legnehezebb időszakban is befogadtak minket és szeretettel vártak.

Felejthetetlen csapat a Vízmű Horgász Egyesület számunkra. Minden évben, akár esett, akár fúj a szél, tudták, hogy az erdei ovis gyerekek várják Őket a tónál. Minden évben előlről kezdik, hogy újabb és újabb gyerekeknek szerezzenek örömteli perceket.

20 éves évfordulónk alkalmából szeretettel várjuk Önöket 2013. június 3-án Fülemlüle Erdei Óvoda Táborunk közös rendezvényére. Akár volt erdei ovis, vagy szülő, akár „csupán” érdeklődő, töltse velünk az ünnepet!

**Telekné Karakas Szilvia óvodai szakértő
A Szolnok Városi Óvodák, Hétszínvirág tagóvoda vezetője**